

1822 Ulv opp i senga

I dette kapittelet skal vi til Dalamo i Meråker, hvor Peder Andersen bodde sammen med sin familie først på 1800-tallet. I følge Meråkerboka ble han døpt rundt St.Hans i 1776. I 1807 gifter han seg med Marie Olsdatter Stokke. De skulle få 5 barn sammen - deriblant to tvillingjenter født i februar 1810. Det heter seg at Peder ble uttatt til grenader i februar 1801. Senere bygslet han til seg Dalamo, samt ble forlikskommissær i Meråker.

Før vi vender tankene mot tiltenkt historie, skal vi gjøre et lite hopp frem til 28.august 1837. Denne dagen kom det uvær inn over Trøndelag, i den forstand at de sedvanlige ettermiddagsskyene bygde seg opp og fikk utløsning i form av et tordenvær - et ikke uvanlig fenomen på denne årstiden. På Dalamo hadde som nevnt tvillingene Anne Marie og Marit vokst opp. Sistnevnte ble gift, mens Anne Marie står det ikke noe om hva gjelder sivilstand. Denne augustdagen i 1837 er i alle fall den 27-årige Anne Marie på feil sted til feil tid. Hun blir slått i hjel av lynet.

På flere mindre gårder i begynnelsen av 1800-tallet var det ofte kun ett rom (et værelse). Inngangdøra var ofte på en langvegg i et hjørne. Diagonalt innenfor var det i hjørnet et ildsted, som ga oppvarming, lys og hvor maten ble tilberedt. I hjørnet rett ovenfor ildstedet stod som oftest senga, og i det siste hjørnet var det et bord med fast benk inntil veggen. Så hele huset var dagligstue, soveværelse og kjøkken - alt på ett.

En vinterkveld i 1822 var familien nettopp gått til sengs. Mørket "tvang" folk innadørs tidlig på denne årstiden, hvor hvert familiemedlem hadde sin faste plass og sine sysler i det dårlige lyset fra grua - før de gikk tidlig til ro. De fulgte sola, - sollyset bestemte døgnrytmen. Det er nok tvilsomt om hele familien var hjemme denne kvelden. Den 15-årige Beret, og tvillingsøstrene på 12 år, var nok for lengst i tjeneste på en eller annen storgård. Mor Marie hadde nettopp lagt seg i senga med litjguten, han Anders på knapt ett år. Husbonden selv, Peder Andersen Dalamo - holdt på og ordnet med varmen på ildstedet. Noen pipende lyder utenfor fanget hans oppmerksomhet. Disse økte i styrke, og Peder skjønnte at det var hunden på gården som signaliserte. Normalt ville han ikke bry seg med det - da dyr på vandring ofte uløste reaksjoner hos hunden. Men denne gangen var lydene av en annen type, tilnærmelsesvis som hyl fremkommet gjennom smerte og redsel. Peder gikk og åpnet døra for å undersøke hva som stod på. I det samme kom hunden i fullt firsprang mot døra, etterfulgt av en stor djevel av en ulv. Peder ble så forfjamsset, og alt gikk så fort - at plutselig var også ulven inne i huset. Hunden stakk innunder senga, mens ulven i sin forskrekkelse over å være innestengt sprang opp i senga til Marie og Anders. Det er klart at i løpet av ett par sekunder utspant det seg noen redselshyl og panikkscener både fra folk og villdyr. Marie følte sikkert at ulven ville angripe henne og gutten, men det kan vel tenkes at lysskjæret fra gruva fortonet seg for ulven som et "vindu" på veggen ovenfor senga eller annen utvei ut i det fri. I tradisjonsfortellingen heter det seg at Peder ikke var sen om å gripe etter øksa og med et velrettet slag ble den

drept før den fikk overfalt de to i senga. I så fall en prestasjon, da et innestengt vilddyr reagerer som urasjonelle mennesker - de søker mot det stedet de kom inn, til tross for at redningen forefinnes i motsatt retning. Peder var nok både kald og heldig, for en ulv er ikke av de seneste i vendingene.

Litj-Anders verken skjønnte, eller husket noe av dette senere i livet. Han overtok gården i 1845. Sammen med 55 andre fra Meråker, utvandret han 12 år senere med kone og fire barn til Minnehaha County i Sør-Dakota i USA, hvor en av hans sønner i 1888 omkom under brønngraving.